

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Ministerium Arnesti breviter adumbratum; id est, quæ potissimùm
imperandi Præcepta, Carolo insinuârit Arnestus, quæque de ejus consilio
gesserit Imperator. Caput X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

millia una die Pragâ discessisse ab Hussio heresiarcha offensos; Hægek verò quadraginta millibus plures fuisse dicit. Referunt Scriptores A. 1407. in Matricula Vniuersitatis annotata fuisse, quadraginta quatuor Studioforum millia. Errant graviter, qui Carolinam Vniuersitatem, dum ab hereticis tenebatur, viris doctis caruisse scripserunt. Ego certè, qui scripta Bohemorum latina omnia habere & legere conatus sum, aliud comperio: vide quæ scripsi in libro, cui titulum facio Notitia veteris Bohemiæ, in Capite Docti Viri Bohemiæ. In eo plures centum nominavi Scriptores non contemnendos, qui aut versibus candidis & venustis, aut Historicâ, Medicâ, Mathematicâ, aliâve è scientiis partiâ gloriâ, nomen suum illustrârunt. Vltimus propè ex Magistris illis Joannes Campanus, quàm vinulis, quàm delicatis, quàm castis versiculis & numeris Psalmos Davidicos expressit! malo unum ejus Psalmum, quàm centum Buchananam, quem tamen apud Anglos, & Gallos laudari ferunt. Provoco ad lectorem incorruptum, nisi mecum sentiat, nullius me judicij cateri dicant. Sed mira Campano à Deo felicitas, quem morientem R. P. Simeon Sidæcius è S. I. adiit, & ad fidem Catholicam brevissimâ, sed nervosâ oratione adduxit, confessus peccata, SS. Eucharistiâ refectus, obiit integris sensibus, atate confectus, id unum dolens, quòd tam diu quæ vera foret Ecclesiâ, ignorâisset. Porrò Vniuersitatis Carolinae interitum, ut putabat, sat nitidis Elegijs dessevis Dreſda, post Pragensem Victoriâ, exul Martinus.

Studioforum olim multitudo in Vniuersitate Carolina; multi ex ea viri docti prodierunt.

Campani laus, & in morte felicitas.

Ministerium Arnesti breviter adumbratum; id est, quæ potissimum imperandi Præcepta, Carolo insinuârit Arnestus, quæque de ejus consilio gesserit Imperator.

CA-

CAPUT X.

Regnare artem unam omnium maximam esse docuerunt sapientes, meritoque mirabatur *Sylvius*, cum ceteras artes nemo ferè nisi qui didicerit, profiteatur, ad gubernandum quemlibet, nihil dubitantem, velut instructissimum, & ad id natum, sine omni literarum, curarum & consiliorum præsidio, accedere, & parem se tantis rebus gerendis putare. Magnâ sapientiâ opus est in regendis tot populorum voluntatibus, ut non modò subsint, sed etiam subesse velint; quæ res inobservata plurima Regna dedit in præceptis. *Arnestus Noster*, cum primum ad *Principis* animum admitti se, ultròque in Imperij arcana duci vidit, mirâ dexteritate, summâ item adversus Regem, in quo divinitatis spirantem intuebatur imaginem, reverentiâ, erudire ejus curas, & cum dulci quadam probitate, summâ item consiliorum lætitiâ, & cautâ fiduciâ pertractare sensus intimos cœpit, & hæc præcipuè in consilij omnibus jubebat respicere, ac tueri. Summum in primis *DEI* timorem atque amorem, velut vexillum quoddam, in animo *Principis* altè defixit. Hoc unum erat in publicis, quas aliquando ad *Imperatorem* habebat, Concionibus argumentum, hæc sermonum perpetua, & nunquam exhausta materia: *Reges bonos à DEO defendi; malos pœnis involvi; Regna à DEO dari, & auferri; Reges adversis probari*, aliâque his consimilia. Hunc divini Numinis timorem, *Carolus* ipse vitæ suæ initio, *filijs suis sedentibus secundis in thronis*, ut loquitur, velut regnandi principium potentissimè commendat. *DEI* timore insito, facile *Orationis amorem* ab animo *Principis* impetravit, ut nihil eâ virtute dulcius, nihil amabilius esse crederet, eâque oblectari quotidie, & pasci vellet. Servit oratio non modò ad auxilium pro Imperio à *DEO* advocandum, sed ad componendos & definiendos in rebus æquè latis ac turbidis *Principis* affectus, & ad æquitatem animi comparandam. Itaque *Carolus*, etsi à pueritia

Vapiscus in Vita Domitiani. Sylvius l. 2. in Notis ad Vitam Alfonsi Magni Scriptore Paternitano. N. 50.

Gubernatio est Ars artium.

I.
Timor DEI fundamenta bonæ Gubernationis.

Carolus Imp. in Vita sua insit.

II.
Oratio ad DEUM Principi prodest.

Carolus IV. ibidem.

ritia Preces ad *DEI Matris* honorem, quas officium parvum dicimus, ex Institutione *Ioannis de Cara* pijssimi Sacerdotis in Gallia quotidie persolveret, postea tamen, *Arnesto* probante, majus etiam sacerdotale illud officium adjunxit. Incredibilis certè, ut hoc obiter dicam, à puero *Caroli* in Divam Virginem amor eluxit, *Arnesto*, qui, ut sæculi nostri verbis utar, *Maria creatura* fuit, incitante multis maximisq; documentis probatus, ut *Templa* ejus honori condita sileam, quantum illud est, quod *Rebdorffius* eorum temporum scriptor commemorat! Post hac, inquit, *Carolus Imperator* disponit visitare limina *B. Virginis Aquisgrani*: sed deliberat mittere offertorium illuc pro filio suo nato *Norinberga Wenceslao*, unde jubet filium ponderari in statera cum auro, qui ponderavit sexdecim marchas auri, quas mittit *Aquisgranum*, & ipse cum uxore & filio, & Insignibus Imperij Cimelys in *Bohemiã* est reversus. Sed nos ad aliã *Arnesti* monita *Carolo* imperanti data, faciamus gradum.

Regibus primam Religionem esse oportere sæpe repetebat *Arnestus*, neque frustra *Regum Iuda* lectulum, uno tantum ab Altari Domini pariete fuisse divisum; *Imperatores Christianos* medios esse *Sacerdotes*, quod vel ex Evangelij lectione, quam in Ecclesia legere sint soliti, probetur, communem cum Sacerdotibus Religionem habere, ideòque *Ecclesia Protectores* appellari: doctrinam hanc securus bonus Discipulus, quanta non religionis amore incitatus confecit! Multas, ait *Trithemius*, in *Bohemia Carolus Imperator* de novo toto fundavit Ecclesias, fundarásq; tam à se, quam ab antecessoribus suis, reliquijs, ornatibus, picturis, clenodijs, & varijs donationibus magnificè honoravit. Infinitum esset exemplis approbare singula: ex una *Pragensi Ecclesia* capere conjecturam licet, quam maximis impensis excitavit, quam tantis opibus auxit, ut centum aureorum millia *Archiepiscopus* quotannis perciperet, quàm amabiles literæ, quoties de *Ecclesia Pragensi* loquitur Imperator, quam Matrem suam appellat, vide! quæ adducentur in Notis. De Cœnobijs, de Collegiatis Ecclesijs, de Templis honori Sanctorum, ac præcipuè *Deipara Virginis*, ac *S. Catharina* dicatis, nihil commemorabo: quibus decretis confixi hæretici sint, habemus in mani-

Amor Caroli
in DEI Ma-
trem.

Rebdorffius in
Annal. 1361.

Pietas Caro-
li.

III.

Glossa in C. 38.
Isaia. 6. 2.
Reg. 9.

Trithem. in
Hirsingensi,
A. 1360.

Serav. in Mo-
gunt. l. 5. in
Gerlaco.

R. P. Albertus
Chanovusian
Vestigio Boh.
Taulus Zidek
in M. S.

Pentan. in Boh.
Pia.

Silv. C. 33.
hist. Boh.

Hageh. A. 1576.

Æstimatio
summa sacra-
rum Reliqui-
arum in Ca-
rolo.

Hagk A. 1349.
& 1354.

Lupac. in Cal.
hifor.

Trithem. in
Hirfanguenfi
A. 1360.

Lupac. in Vita
Caroli IV.

Nota.

IV.
Pontificum
authoritatem
Carolus sem-
per defendit.

Dubrav. Episc.
Olomuc. l. 22.
hif. Bohem.

Memorable
facinus Ca-
roli pro Pon-
tificum au-
thoritate e-
dicum.

bus; hæc omnia sine dubio in *Caroli IV.* vita, quæ jam paratur, ex ordine diligenter tradentur.

Ad eandem virtutem referri potest Sanctorum Corporum summa in *Carolo Cæsare* veneratio, quam excitavit *Arnestus*; toto orbe Christiano quæsita in Bohemiam ferebantur; *Arnesti Frater Bohuslaus*, seu *Bohusius* præcipuam laudem apud Cæsarem tulit, *S. Viro* à Ticinensibus impetrato. Extat in vetustissimis membranis edita id temporis in publicum, *Arnesti Archiepiscopi Epistola de cultu sanctarum Reliquiarum*; quâ commotus *Carolus* (omniam enim ab *Arnesto* ut oracula accipiebat) *Festum sanctarum Reliquiarum* per ipsum Archiepiscopum, & Papam instituit; quo die *Imperator* nudo capite, nudo pede, ab *Arce S. Wenceslai* ad eas venerandas descendit, & usque ad *Corporis Christi Templum*, quo nunc *Praga Societas IESU* utitur, ad *Novam Civitatem* (tanto locorum intervallo!) per forum, & plateas omnes processit. DEO studium hoc *Caroli* placuisse, quædam simillima miraculis ostenderunt; de his plura C. 13. & in Notis quæ ad illud adferentur.

Qui Ecclesiam amat, proximum est, ut ejus Hierarchiam, & aspectabile Caput Pontifices Romanos amet, & veneretur. Hanc etiam virtutem ab *Arnesto* Pontificum Romanorum observantissimo, & ab ijs vicissim amato, *Carolus* didicerat, ac sanè, si quis Imperatorum, dignitatem, potestatemque suam (quod male tentarunt quidam) super Pontifices statuere, tum certe *Carolus* potuit, si in alium Cæsarem, & Ministrum ea tempora incidissent, flagitium immane perpetratum foret. Offerebant ultrò *Urbem* suam *Romani*, & hæreditatem Augustorum esse dicebant. Acciperet proinde deditam *Urbem*, turpe esse *Romanorum Imperatori Romæ non imperare*. *Carolus Arnesti* consilio, rem magnam agi, deliberaturum se, & circumspectis omnibus securitatem negotio se additurum respondit; mox per speciem venationis urbe *Romæ* egressus ad castra Bohemorum tendit, acieque protinus *Urbi* admotâ, evocato senatu, omnia se ferro flammâque deleturum, nisi Pontifici obedientiam jurent, & consilia in vestigio retractent, minatur. Misisse etiam ipsos *Novatores*, qui adversus Ecclesiam sen-
serant,

ferant, *Avenionem* judicandos, tradit *Pius Pontifex*. Sed ante id *Nicolaus Tribunus Romanorum*, qui populum Romanum adversus Pontifices concitârat, *Pragam* veniens, ab *Arnesto* convictus erroris, *Avenionem* missus est, adeoque duorum Pontificum *Innocentij VI. & Urbani V.* autoritas asserta, *Carolo Casari*, & per eum *Arnesto* debetur. Maxima certè *Caroli* in Ecclesiam merita *Raynaldus* Annalium Ecclesiasticorum post *Baronium* nobilissimus Scriptor toties deprædicat, ut omnem ei paginam *Cesar Carolus* fecisse videatur. Inter alia narrat, *Carolo* potissimum authore factum, ut *Pontifex Urbanus Avenione* relicta (quod universus Christianus orbis pridem optârat) *Romæ* sese restitueret, *Romam*, Sedem transferret; jam verò cum Pontificis autoritas ob *Vice Comitem Mediolanensem* *Romæ* laboraret, collecto exercitu *Carolus* in *Italiam* descendit, ac Sedis Apostolicæ vires firmavit. Quanquam postea A. 1370. ad repetendas Gallias idem Pontifex pessimis consilijs, ut loquitur, & deplorat *Raynaldus*, sit inductus.

Sylvius in hist.
Beh. C. 33.

Tom. XVI.
Annal. Eccles.

Notæ in Caput X.

Regnare artem difficillimam. Vide *Caussin*.
L. 1. *Aula S. Ratione* 7. Probat. id *Synesius* L. de Regno ad *Arcadium*, & *Stobæus* serm. 47. ubi etiam refert *Antigoni* verba ad vetulam, qua eum ut felicissimum salutârat.

In Imperij arcana duci. Vni Ministro cuncta committi non debere probavit *Scipio Ammiratus Politicorum Princeps*,
L. 15. *Politic. Discursu*. 1. debet tamen habere aliquos magis intimos & unum etiam quem reveretur. Idem. L. 14. *Disc.* 1. Talis ob sanctitatem, scientiam, dignitatem, & autoritatem *Arnestus*. Sic *Carolus V.* Imperator uno ferè *Cardinale Granvellano* utebatur, ut *Augustus Meccenate*. Vide *Typotium* L. 1. de *Herogr.* C. 129. qui conditiones eorum Ministeriorum expendit.

Reverentia
erga aliquem
Principi ne-
cessaria.

Regibus primam Religionem esse oportere.

Religio vin-
culum Regis
& subditorum.

V 2

Id

Ad probavit omnium optimè Carolus Scribanus S. J. in Christiano-Politicis; vide etiam Justum Lipsium in Politicis: Strada id sepe inculcat. Dec. 1. L. 2. de Belgij rebellionem, & L. 5. in verbis Margaritæ Austriacæ ad Comitem Egmontium. Exempla pulcherrima habes in libro antiquo Lupoldi Bebenburgij, Episcopi Bambergensis, cui titulus: de zelo veterum Principum Germaniæ.

Decretis confixi hæretici. Recitat decretum illud Caroli Cæsaris Hagecius, quo hereticos omnes in Bohemia flammis publicè jubet exuri.

Festum Reliquiarum. Celebratur die Veneris post octavam Paschæ (Hagek Anno 1349.) tanta eo die hominum ex vicinis regionibus consuebat multitudo, ut Panis Pragæ deesset. A. 1388. centum peregrinorum millia die uno Pragæ fuere numerata.

DEO studium hoc placuisse. De S. Nicolai *En ejus vita.* digito sanguinem stillante, dicam postea. S. Agnes de Monte Politiano Carolum Cæsarem sepulchrum ejus visitantem apertis subito oculis blandè intuita est, & quasi salutaret, arrisit.

Nova ab eodem VENERABILI Arnesto consilia Carolo imperan- ti data.

CAPUT XI.

Mirabuntur fortasse Lectores, cur in Arnesti vita de Carolo Casare multa narrentur; facilis enim verò defensio: utriusque gesta permixta sunt; Carolus ipse quantus est, Arnesti opus est; qui Carolum hinc omitteret, gemmam ex Corona Arnesti pulcherrimam ac pretiosissimam, aut potius ipsam